

Bortom Medelhavet och Ural

Muren i Europa rivs äntligen, men murarna kring Europa finns fortfarande kvar. Det stora intresset för de europeiska frågorna, såväl vad gäller den ekonomiska integrationen i Västeuropa som de politiska och ekonomiska reformerna i Östeuropa, är naturligtvis berättigat. Det skapar emellertid kontrast åt det ointresse och den lättsinnighet med vilken den politiska och ekonomiska utvecklingen i syd behandlas i nord.

Avskaffande av handelshinder är ledstjärnan för integrationsarbetet i Västeuropa. Detta innebär emellertid inte att Västeuropas politiker överlag är frihandelsvänner. Det västeuropeiska projektet har taggarna riktade utåt; det är svaret på den ökade konkurrens från bl a asiatiska länder som i mitten av 1970-talet satte de västeuropeiska ländernas ekonomiska problem i blyxtbelysning. Integrationsarbetet har därför utvecklats parallellt med ett bibehållande av en protektionistisk inställning manifesterad i höga handelshinder på de områden inom vilka många u-länder har komparativa fördelar, tex teko och jordbruksprodukter. Sverige har, i det stora hela, inte varit något undantag.

Denna politik är trångsynt även ur ett självcentrerat västeuropeiskt perspektiv. Den västeuropeiska integrationen förväntas, på mer eller mindre god grund, leda till stora välfärdsvinster på basis av en ökad inombranschhandel. Hur stora effektivitetsvinster,

även för oss, skall då inte stå att hämta i en ökad världshandel mellan länder med påtagliga skillnader i komparativa fördelar?

Politiken är emellertid framför allt ett uttryck för det lättsinne med vilken frågan om u-ländernas ekonomiska utveckling behandlas. Sedan vi med en viss u-hjälp har köpt oss syndernas förlåtelse har det stått oss fritt att låta en nyckelfaktor för ekonomisk utveckling för de länder som bebos av två tredjedelar av mänskligheten uppvägas av föregivna omställningsproblemm inom några förhållandevis små grenar av vårt näringsliv.

Det nymornade intresset för ekonomiska reformer i Östeuropa avslöjar de begränsningar som finns i våra egna kunskaper om förutsättningarna för ekonomisk utveckling inte bara i dessa länder, utan i lika hög grad i tredje världen. Problemen är ofta likartade, inte bara därför att de berör utvecklingsfrågor i allmänhet, utan också därför att den modell som nu har kapsejsat i öst i vissa fall även har varit en förebild i syd.

Ett tredje världsperspektiv på den ekonomiska debatten i vårt land får diskussionen att framstå i en annan dager. Uppenbart är att ett sådant perspektiv visar att vi bör akta ordens valörer. Om de ekonomiska problem som möter oss här hemma är kriser, fattigdom och dråpslag, vad skall vi då kalla det som sker i Etiopien? En viss ödmjukhet inför möjligheterna att

skapa från effektivitets- och rättvisesynpunkt perfekt fungerande samhällssystem är befogad. Såväl debatten om skattereformen som avtalsrörelserna har visat den emfas som en stor del av det svenska folket lägger vid inkomstutjämnning och fördelningpolitiska frågor. Ändå är den svenska inkomstfördelningen jämnare än i de flesta andra industriländer. Jämfört med u-länderna har vi de facto genomfört likalönsprincipen.

Sett ur ett u-landsperspektiv är de störningar i den ekonomiska aktiviteten som vi återkommande upplever marginella. Störningar får även så mycket mer förödande effekter när de som i tredje världen sker från en välfärdsnivå som är så mycket lägre än vår. I detta sammanhang kan man fråga sig om prioriteringarna inom

bla den nationalekonomiska forskningen är optimala. Kan det vara så att nuvärdet av investeringar i kunskap som underlättar den ekonomiska utvecklingen i tredje världen är högre än nuvärdet av investeringar i kunskap om de krusningar på ytan som de synbart slumpmässiga ekonomiska variationerna i den första världen utgör?

När euroforin står som högst är det viktigt att inte sänka blicken så att det globala perspektivet går förlorat. Därför är hela detta nummer av *Ekonomisk Debatt* ägnat åt att diskutera olika aspekter på det stora och viktiga område som den ekonomiska utvecklingen i den tredje världen är.

LARS HULTKRANTZ
HENRY OHLSSON